

**АКТУЕЛНИ
ТЕОРИСКО-МЕТОДОЛОШКИ
ПРОБЛЕМИ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО
И НА НАСТАВАТА ПО
СЛОВЕНСКИТЕ ЈАЗИЦИ,
КНИЖЕВНОСТИ И КУЛТУРИ III**

Меѓународна научна конференција на
Комисијата за настава на словенските јазици и
книжевности на Меѓународниот славистички комитет
3 и 4 јуни 2022 г.

УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“
СКОПЈЕ, 2025

АКТУЕЛНИ ТЕОРИСКО-МЕТОДОЛОШКИ ПРОБЛЕМИ НА
ИСТРАЖУВАЊЕТО И НА НАСТАВАТА ПО СЛОВЕНСКИТЕ
ЈАЗИЦИ, КНИЖЕВНОСТИ И КУЛТУРИ III

**АКТУЕЛНИ ТЕОРИСКО-МЕТОДОЛОШКИ ПРОБЛЕМИ
НА ИСТРАЖУВАЊЕТО И НА НАСТАВАТА ПО
СЛОВЕНСКИТЕ ЈАЗИЦИ,
КНИЖЕВНОСТИ И КУЛТУРИ III**

**Меѓународна научна конференција на
Комисијата за настава на словенските јазици и книжевности на
Меѓународниот славистички комитет**

Скопје, 3 и 4 јуни 2022 г.

Издавач:

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Филолошки факултет „Блаже Конески“

Комисија за настава на словенските јазици и книжевности на Меѓународниот славистички комитет

За издавачот:

проф. д-р Владимир Мартиновски, декан

Уредници:

проф. д-р Гордана Алексова

проф. д-р Љиљана Бајиќ

проф. д-р Анета Дучевска

доц. д-р Бобан Карапејовски

доц. д-р Наташа Станковиќ Шошо

Меѓународен редакциски одбор:

проф. д-р Гордана Алексова, претседател

проф. д-р Љиљана Бајиќ, претседател

проф. др Вељко Брбориќ

доц. д-р Јелена Гиниќ

проф. д-р Анета Дучевска

проф. д-р Ценка Иванова

доц. д-р Бобан Карапејовски

проф. д-р Ксенија Кончаревиќ

проф. д-р Јасна Котеска

проф. д-р Биљана Мирчевска-Бошева

доц. д-р Светлана Переволочанска

проф. д-р Марек Пјењонжек

доц. д-р Наташа Станковиќ Шошо

Лектура на македонскиот текст

Доц. д-р Бобан Карапејовски

Бојан Петревски

bojan_petrevski@yahoo.com

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Филолошки факултет „Блаже Конески“

ИМЕНСКИТЕ МОДИФИКАТОРИ ВО СИНТАГМИТЕ СО ПЕРСОНАЛЕН РЕФЕРЕНТ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Во трудот се анализираат именските модификатори што реферираат на лица во македонскиот јазик. Во таа смисла, се разгледуваат нивните специфики во споредба со другите видови модификатори и со апозициите. Во фокусот се нивната функција во поглед на идентификацијата и квалификацијата на референтот и условеноста на нивната прозодиска реализација од неговиот информациски статус. Како нивна основна специфика во споредба со другите видови модификатори се посочува нерестриktivноста, а во тој контекст – и разликата меѓу рестриktivните и нерестриktivните модификатори воопшто, која во наставата, традиционално, се разгледува во рамките на релативните реченици. Што се однесува на апозициите, една од основните задачи во наставата е претставувањето на условите и на импликациите на нивното алтернирање со именските модификатори.

Клучни зборови: синтагма, референт, именски модификатор, информациски статус, апозиција

1. Воведни белешки

Предмет на трудот се именките во функција на модификатори во именските синтагми што се однесуваат на лица, врз примери од македонскиот јазик. Притоа, ќе бидат разгледани именските модификатори што се непосредно, беспредлошки поврзани со конститутивниот елемент на синтагмата, кои се јасно издиференцирана група и од синтаксички, и од семантички, и од информацискоструктурен аспект.

Целта е да се одговори на следниве прашања:

- кои се нивните основни специфики во споредба со другите видови модификатори и со апозициите;
- кога функционираат рестриktivно или нерестриktivно во поглед на идентификацијата и квалификацијата на референтот;
- какви карактеристики изразуваат од семантички аспект;

како функционираат на информациски план.

Едно од клучните прашања во трудот е разликата меѓу рестриktivната и нерестриktivната модификација, иако таа разлика е пошироко позната преку релативните реченици. Кога се рестриktivни, модификаторите го стеснуваат референцијалниот опсег, т. е. ја условуваат идентификацијата (кај определените именски синтагми), односно квалификацијата на референтот (кај неопределените именски синтагми). Кога се нерестриktivни, модификаторите му припишуваат на референтот дополнителна карактеристика, од која не зависи неговата идентификација или квалификација.

Со термилошки разлики, рестриktivните и нерестриktivните модификатори се разграничени на тој начин кај повеќе автори, меѓу кои Гивон (Givón 2001, 10), Менгено (Maingueneau 2014, 79–80), Ноели (Noailly 1999, 98–99), Тополињска (1997, 227–232; 2003, 149), Јесперсен (Jespersen 1992, 112), Срл (Serl 1991, 157).¹

Во трудот се застапува тезата дека тие модификатори најчесто функционираат нерестриktivно и се однесуваат на идентификувани референти посочени со лично име, од чиј информациски статус (познатост и за зборуваачот и за адресатот) во голема мера зависи реализацијата на модификаторите во прозодиската структура на исказот.

Примерите се ексцерпирани од книжевни дела и од медиумски текстови, а се посочуваат и случаи од секојдневни комуникациски ситуации.

2. Интегрираните наспрема прозодиски издвоените именски модификатори

Во трудот ќе бидат разгледани случаите од типот на (1) и (2), во кои *француска(и)а лингвистика* функционира како модификатор, а *Марион Карел* – како центар на именските синтагми.

1) *Француската лингвистика Марион Карел е творец на теоријата на семантичките блокови.* (‘Марион Карел, која е француска лингвистика, е творец на теоријата на семантичките блокови’)

(2) *Марион Карел, француска лингвистика, е творец на теоријата на семантичките блокови.* (‘Марион Карел, која е француска лингвистика, е творец на теоријата на семантичките блокови’)

¹ Во македонската средина опозицијата *рестриktivност* – *нерестриktivност* е разгледувана, пред сè, во контекст на релативните реченици (в. Бужаровска 2008; Корубин 1990, 250–282; Минова-Гуркова 2000, 139–145, 257–263; Минова-Гуркова 2011, 28–31; Тополињска 1974, 87–88).

Едно од прашањата што се поставуваат и во наставата по предметот Синтакса се сличностите и разликите меѓу именските модификатори и апозициите. Апозициите (илустрирани со примерите 3 и 4) се паралелна именска синтагма, со иста референцијална вредност со примарната, но одделна од неа, според дефиницијата на Минова-Ѓуркова (2000, 222–223) врз примери од македонскиот јазик.² Во таа смисла, апозицијата е именска синтагма кореферентна со претходната, при што најчесто двете (а не само апозицијата) се однесуваат на идентификуван референт, т. е. се определени. Позициски, тие може да се ротираат, а како апозиција функционира втората и се реализира прозодиски издвоено, како што покажува примерот (4).

(3) *Фердинанд де Сосир, швајцарскиот лингвист, не го употребува терминот „референциј“*. (‘Фердинанд де Сосир, т. е. швајцарскиот лингвист, не го употребува терминот *референциј*’)

(4) *Швајцарскиот лингвист, Фердинанд де Сосир, не го употребува терминот „референциј“*. (‘Швајцарскиот лингвист, а тоа е Фердинанд де Сосир, не го употребува терминот *референциј*’)

Како и апозициите, именските модификатори може да се реализираат и неинтегрирано (како во примерот 5), но за разлика од апозициите – се нужно неопределени. Трансформацијата на именскиот модификатор во определена форма го преобразува во апозиција (6), од која се разликува и концепциски. За разлика од апозицијата, која го поставува во преден план постоењето на еден референт соодветен на дескрипцијата (во случајот: *рускиот формалист*), преку апстрахирање на другите, модификаторот само му ја припишува карактеристиката, без да го идентификува како единствен што соодветствува на неа.³

(5) *Виктор Шкловски, руски формалист, е автор на „Трета фабрика“*. (‘Виктор Шкловски, кој е руски формалист, е автор на *Трета фабрика*’)

(6) *Виктор Шкловски, рускиот формалист, е автор на „Трета фабрика“*. (‘Виктор Шкловски, а тој е рускиот формалист, е автор на *Трета фабрика*’)

² За апозицијата во македонскиот јазик в. и Корубин (1990, 298–310).

³ За апозициите од типот на (6) Мејер (Meyer 1992, 82–86) го употребува терминот *нерестриктивни апозиции*. Сепак, тука се застапува гледиштето дека рестриктивен потенцијал имаат само модификаторите, а како апозиции се разгледуваат само конструкциите од типот на посочената, кои се секогаш прозодиски неинтегрирани и нерестриктивни. Пошироко за неинтегрираноста в. кај Комбет (Combettes 1998)

За разлика од апозициите, именските модификатори може да се реализираат и интегрирано, во препозиција во однос на центарот на именската синтагма (7). Прозодиската дезинтеграција го трансформира центарот на именската синтагма во апозиција, како што покажува примерот (8), кој се разликува од примерот (6) по обратната линеаризација на примарната и апозициската синтагма.

(7) *Рускиот формалист Виктор Шкловски е автор на „Трета фабрика“.* (‘Виктор Шкловски, кој е руски формалист, е автор на Трета фабрика’)

(8) *Рускиот формалист, Виктор Шкловски, е автор на „Трета фабрика“.* (‘Рускиот формалист, а тоа е Виктор Шкловски, е автор на Трета фабрика’)

3. Именските модификатори и (не)рестриktivноста

Спротивно на придавските модификатори, именските почесто функционираат нерестриktivно, т. е. не го стеснуваат опсегот на именската синтагма за да се идентификува референтот, туку му припишуваат дополнителна карактеристика, од која не зависи идентификацијата. Од друга страна, рестриktivните најчесто се однесуваат на повеќе носители на исто име или презиме, какви што се примерите (9) и (10).

(9) *Иако поразен по првиот мандат Буш останува во политиката, а на своето презиме му додава Постариот за да се разликува од синоот Буш омладиот (...)* (ТВ 24) (‘му го додава Постариот на своето презиме, за да се разликува од другиот носител на презимето Буш’)

(10) *Внукој Зибери наеднаш му ја искомпликува позицијата на чичкојо Зибери.* (ЛП) (‘тој носител на презимето Зибери што е внук му ја искомпликува позицијата на тој носител на презимето Зибери што е чичко’)

Поретко, рестриktivните именски модификатори се однесуваат на еден референт, при што го сегментираат во повеќе негови димензии (11), (12).

(11) *Јас сè уште не ја губам надежта дека многу брзо политичарот Венко Филипче ќе му даде предност на докторот Венко Филипче.* (БГ) (‘политичката функција на Венко Филипче да ѝ даде предност на неговата докторска професија’)

(12) *Така велам зайџоа шџџо шџџо може да се рече: џџука завршува лирикаџџа Конески, а оџџџука наџџаму џџочнува човекоџџ Конески. (АВ, 268) ('џџука завршува лирскаџџа димензија на Конески, а оџџџука наџџаму џџочнува неговаџџа човечка димензија')*

Именските модификатори се разликуваат и од предлошките синтагми во модификаторска функција, кои, како и придавските, почесто функционираат рестриктивно. Во таа смисла, предлошките модификатори најчесто се од типот на примерот (13), а не на примерот (14). Како што покажуваат парафразите, модификаторот во примерот (13) е рестриктивен, бидејќи доаѓаат предвид и книги од други автори, а во примерот (14) – нерестриктивен, бидејќи нема друга книга со ист наслов, а од друг автор. Следствено, првиот е неопходен во информациската структура на исказот, како што покажува варијантата во (15), која е исклучена, а вториот може и да се изостави, како што покажува варијантата во (16), која е можна.

(13) *Сум ги чииџал книгииџе од Солев. А и од некои други модернисџџи. ('сум ги чииџал книгииџе чиј авџџор е Солев')*

(14) *„Расџџрел“ од Јован Бошковски е џрваџџа македонска збирка раскази. ('„Расџџрел“, чиј авџџор е Јован Бошковски, е џрваџџа македонска збирка раскази')*

(15) **Сум ги чииџал книгииџе. А и од некои други модернисџџи.*

(16) *„Расџџрел“ е џрваџџа македонска збирка раскази.*

4. Интегрираните наспрема неинтегрираните именски модификатори

Како едно од основните се поставува прашањето во кои случаи се прибегнува кон прозодиски интегрирана, а во кои – кон неинтегрирана варијанта на именските модификатори. Клучен фактор во тој поглед е информацискиот статус на референтот и на содржината што му се припишува. Во таа смисла, за разлика од примерот (17), во кој референтот не мора, но може да биде познат и за адресатот, во примерот (18) нужно се воведува во дискурсот, т. е. е непознат за адресатот.⁴

⁴ Треба да се има предвид релативниот, субјективен карактер на информацискиот статус на референтот. Во таа смисла, Кресел (Creissels 2006, 111) посочува дека фактот што референтот бил воведен во дискурсот или што им е, од која и да е причина, познат на зборуваачот и на адресатот – може да биде само фактор, а не и гаранција дека ќе биде претставен како топик.

(17) **Виничанкаѿа** *Сѿојменова* ќе биде минисѿерка за дигиѿална ѿрансформација во новата словенечка влада. (Алс.) (*‘Сѿојменова, која е виничанка, ќе биде минисѿерка за дигиѿална ѿрансформација во новата словенечка влада’*)

(18) *Сѿојменова*, **виничанка**, ќе биде минисѿерка за дигиѿална ѿрансформација во новата словенечка влада. (*‘Сѿојменова, која е виничанка, ќе биде минисѿерка за дигиѿална ѿрансформација во новата словенечка влада’*)

Примерот (19) покажува дека, кога станува збор за поопшто познат референт (како Жан Пол Сартр), интегрираната варијанта е многу повообичаена од неинтегрираната, како во примерот (20), каде што се имплицира ограда од тоа дека му е познат секому или, едноставно, податокот *егзистенцијалистички филозоф* се претставува информациски секундарен.

(19) **Егзисѿенцијалисѿичкиоѿ филозоф** *Жан Пол Сарѿр* е авѿор и на книжени дела. (*‘Жан Пол Сарѿр, кој е егзисѿенцијалисѿички филозоф, е авѿор и на книжевни дела’*)

(20) *Жан Пол Сарѿр*, **егзисѿенцијалисѿички филозоф**, е авѿор и на книжевни дела. (*‘Жан Пол Сарѿр, кој е егзисѿенцијалисѿички филозоф, е авѿор и на книжевни дела’*)

Освен (не)запознаеноста со референтот на адресатот, фактор за тоа дали ќе се реализира модификаторот како интегриран или како неинтегриран е и (не)запознаеноста со содржината што му се припишува, како и одлуката на авторот да го претстави податокот како информациски примарен или како придружен. Во таа смисла, во примерот (21) станува збор за истиот, општопознат референт (Жан Пол Сартр), но содржината *пријател на Ками* е помалку идентификувана со него во споредба со содржината *егзистенцијалистички филозоф*, па затоа неинтегрираната варијанта е повообичаена од интегрираната во тој случај одошто во примерот (20). Се разбира, тоа не ја исклучува ни интегрираната варијанта на примерот (21), како што покажува (22).

(21) *Сарѿр*, **ѿријател на Ками**, влегува во судир со него. (*‘Сарѿр, кој е ѿријател на Ками, влегува во судир со него’*)

(22) **Пријателоѿ на Ками** *Сарѿр* влегува во судир со него. (*‘Сарѿр, кој е ѿријател на Ками, влегува во судир со него’*)

Иако многу поретко, синтагмите со именски модификатори може да се однесуваат и на неидентификувани персонални референти. Притоа, именските модификатори може да бидат и неинтегрирани (23) и интегрирани (24). Како што покажуваат парафразите, тие може да функционираат рестриктивно (ако се интегрирани) или нерестриктивно (ако се неинтегрирани).

(23) *Еден авџор, руски реалист, ги описува џокму џие сосџоби.*
(‘еден авџор, кој е руски реалист, ги описува џокму џие сосџоби’)

(24) *Еден авџор руски реалист ги описува џокму џие сосџоби.*
(‘еден авџор џио е руски реалист ги описува џокму џие сосџоби’)

Кај именските синтагми со неидентификуван референт (кои се, разбирливо, секогаш конституирани од општи именки), можноста за препозитивна интегрирана варијанта е исклучена (25), за разлика од случаите со идентификуван референт (26).

(25) **Рускиот реалист еден авџор ги описува џокму џие сосџоби.*

(26) *Рускиот реалист Достоевски ги описува џокму џие сосџоби*

Најпосле, неспорен фактор за тоа дали ќе се реализира именскиот модификатор во интегрирана или во неинтегрирана варијанта е и структурната комплексност, која е поопшта карактеристика на неинтегрираните именски модификатори. Тие не се вклопуваат целосно во прозодиската структура, меѓу другото, и затоа што се повеќекомпонентни. Во таа смисла, во повеќето случаи неинтегрираните именски модификатори се јавуваат со:

- предлошки модификатори: *професорка по француска литература*;
- придавски модификатор: *украински преведувач*;
- координирани придавски модификатори: *млада и успешна жена*;
- придавски модификатори од кои првиот го стеснува опсегот на вториот: *малечка дебелка женичка*;
- придавски и предлошки модификатор: *некогашен дрвар од Неготино*;
- друга именка во координациска врска: *машко и девојченце*;
- дел-реченица: *псалтир каков ти го нема на веков*.

Карактеристиките што ги изразуваат неинтегрираните именски модификатори се поиманентни или барем релативно долготрајни: професии и занимања, општествени и административни функции, физички изглед, меѓучовечки релации итн. Во некои случаи, карактеристиките влегуваат

и во каузална релација со предикатот, како што покажува примерот (27), кој е со причинско значење. Поради тоа, има основа тие конструкции да се разгледуваат како дел од реченичната структура, т. е. како еквиваленти на соодветните дел-реченици.

(27) *Директорска ќерка, таа доаѓаше не со студентска чантица туку со дамска торба, и веднаш ги вадеше увозните цигари со скапата зајалка, нежно подготвувајќи ги меѓу извезбаниите прсти со коскено маникирани нокти.* (ДС, 36) ('бидејќи беше директорска ќерка, таа не доаѓаше со студентска чанта, туку со дамска торба')

Расположливите примери, ексцерпирани од книжевни текстови, покажуваат дека како центри на синтагмите со неинтегрирани именски модификатори што се однесуваат на лица најчесто функционираат лични имиња со неактивни (иако идентификувани) референти, т. е. такви што се штотуку воведени во дискурсот. Тие не се познати за адресатот, па се наметнува потреба од информации за нив, која се пресретнува со содржината на модификаторот (28), (29).

(28) *Анатолиј Никуљков, познат руски писател во Сибир, не покани мене и Нора на својата дача во близината на Новосибирск.* (БК, 244) ('Анатолиј Никуљков, кој е познат руски писател во Сибир, не покани')

(29) *Најдо Стојменин-Орлов, некогашен дрвар од Неготино, бил партизански командант и сега офицер на милицијата, беше задолжен да се грижи за закопот на загинатите.* (БК, 294) ('Најдо Стојменин-Орлов, кој беше некогашен дрвар од Неготино, [...], беше задолжен да се грижи за закопот на загинатите')

Случаите во кои именските синтагми се конституирани од општи именки се поретки (30), (31), а случаите со неидентификуван референт може да се оценат дури и како маргинални (32), (33).

(30) *Нивниот класен старешина, висок личен маж, го следи внимателно прегледот.* (БК, 227) ('нивниот класен старешина, кој е висок личен маж, го следи внимателно прегледот')

(31) *Во мигот кога ја испушти чашата мажот излегуваше, а неговата жена, малечка дебелка женичка, се сврте и ѝ се насмевна.* (ПА, 14) ('неговата жена, која беше малечка дебелка женичка, се сврте и ѝ се насмевна')

(32) *Две чергарчиња, машко и девојченце, се стрчаа боси по наси-
пој покрај мене и се зајреа пред една од двојките шпо во поа време
обично шешаат појука.* (БК, 149) ('две чергарчиња, кои беа машко и де-
војченце, се стрчаа боси')

(33) *Една млада жена, кустос, со голема ангажираност ни ги пока-
жуваше експонатите.* (БК, 260) ('една млада жена, која беше кустос, со
голема ангажираност ни ги покажуваше експонатите')

5. Заклучни белешки

Именските модификатори што се однесуваат на лица може да функ-
ционираат како и модификаторите воопшто, рестриктивно или нерестрик-
тивно. Сепак, за разлика од придавските и од модификаторите во форма
на предлошки синтагми и на релативни дел-реченици, кои почесто се
рестриктивни, именските модификатори почесто се нерестриктивни. Во
таа смисла, тие се разликуваат од придавските, од предлошките и од мо-
дификаторите во форма на релативни дел-реченици и по тоа што почесто
се нерестриктивни дури и кога се прозодиски интегрирани.

Можноста именскиот модификатор да се реализира интегрирано и во
препозиција во однос на конститутивниот елемент е отворена само во слу-
чаите со идентификуван референт. Во случаите каде што е неидентифику-
ван, интегрираните варијанти се можни, но само во постпозиција, при што
функционираат рестриктивно. Во случаите со идентификуван референт,
неинтегрираните варијанти во голема мера зависат од информацискиот
статус на референтот и на содржината што му се припишува, т. е. од тоа
дали е активен или барем достапен (познат, подложлив на идентификација
и за авторот и за адресатот) или неактивен (штотуку воведен во дискур-
сот, непознат за адресатот). Во принцип, неинтегрираните варијанти се
јавуваат во контексти каде што адресатот не е запознаен со референтот и
со содржината што му се припишува. Најпосле, во тој поглед треба да се
одбележи и структурната комплексност на конструкциите, која е фактор
во полза на неинтегрираните варијанти.

Прашањето за именските модификатори во наставата по Синтакса е во
тесна врска со придавските модификатори и со модификаторите воведени
со предлози, од една страна, и со апозициите, од друга. Во таа смисла,
како нивна основна специфика во споредба со другите видови модифи-
катори треба да биде претставена нерестриктивноста, а во тој контекст
– и разликата меѓу рестриктивните и нерестриктивните модификатори
воопшто, која во наставата, традиционално, се разгледува во рамките на

релативните реченици. Што се однесува на апозициите, една од основните задачи во наставата е претставувањето на условите и на импликациите на нивното алтернирање со именските модификатори.

Користена литература

кирилица

- Бужаровска, Елени. 2008. „Стратегии на релативизација во стандардниот македонски и бугарски јазик“. *Studia linguistica polono-meridianoslavica*, 137–153.
- Корубин, Благоја. 1990. *На македонско грамаѓички теми*. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.
- Минова-Ѓуркова, Лилјана. 2000. *Синтакса на македонскиот стандарден јазик*. Скопје: Магор.
- Минова-Ѓуркова, Лилјана. 2011. *Релативна реченица во македонскиот јазик во XIX и XX век*. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филолошки факултет „Блаже Конески“.
- Тополињска, Зузана. 1974. *Грамаѓика на именската фраза во македонскиот литературен јазик*. Скопје: Македонска академија на науките и уметностите.
- Тополињска, Зузана. 1997. *Македонските дијалекти во Егејска Македонија. книга 1, Синтакса, II. 2*. Скопје: Македонска академија на науките и уметностите.
- Тополињска, Зузана. 2003. *Полски – Македонски: Грамаѓичка конфронтација. 6, Синтаксичка деривација*. Скопје: Македонска академија на науките и уметностите.

латиница

- Combettes, Bernard. 1998. *Les constructions détachées en français*. Paris: Édition Ophrys.
- Creissels, Denis. 2006. *Syntaxe générale, une introduction typologique 2: la phrase*. Paris: Hermes Science Publications.
- Givón, Talmy. 2001. *Syntax: An Introduction, vol. II*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Jespersen, Otto. 1992. *The Philosophy of Grammar*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Maingueneau, Dominique. 2014. *La syntaxe du français*. Paris: Hachette Supérieur.
- Meyer, Charles F. 1992. *Apposition in Contemporary English*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Noailly, Michèle. 1999. *L'adjectif en français*. Paris: Édition Orphys.
- Serl, Džon. 1991. *Govorni činovi: Ogled iz filozofije jezika*. Beograd: Nolit.

Извори и скратеници

- Алс. – Алсат <<https://rb.gy/myk7uc>> пристапено на: 25. 3. 2023.
- ПА – Андоновски, Петар. 2013. *Очи со боја на чевли*. Скопје: Кликер.
- АВ – Вангелов, Атанас. 2020. *Лирската биографија на Конески*. Скопје: Слово.
- БГ – Героски, Бранко. <<https://rb.gy/zjzec5>> пристапено на: 25. 3. 2023.
- БК – Конески, Блаже. 2014. Кулавкова, Катица (прир.). *Целокуќни дела на Блаже Конески: критичко издание / во редакција на Милан Ѓурчинов*; том 4. Проза. Скопје: МАНУ.
- ЉП – Поповски, Љупчо <<https://rb.gy/lypdus>> пристапено на: 25. 3. 2023.
- ДС – Солев, Димитар. 1998. *Мртва ѝрка*. Скопје: Култура.
- ТВ 24 – Телевизија 24 <<https://rb.gy/levykp>> пристапено на: 25. 3. 2023.

NOUN MODIFIERS IN SYNTAGMS WITH PERSONAL REFERENCE IN THE MACEDONIAN LANGUAGE

The paper analyzes the nominal modifiers referring to persons in the Macedonian language, which are clearly differentiated from syntactic, semantic and information-structural perspective. In that regard, their features are considered in comparison with other types of modifiers and with appositions. The focus is on their function in regard to the identification and qualification of the referent and the correlation between their prosodic realization and its informational status. Their nonrestrictive character is pointed out as their basic specificity compared to other types of modifiers. Presenting the difference between restrictive and nonrestrictive modifiers in general, which is traditionally considered in the context of relative clauses, is pointed out as one of the main tasks of teaching as well. Concerning appositions, one of the basic tasks of teaching are the conditions and the implications of their alternation with nominal modifiers.